

Krúdy Gyula: A ZÖLD VADÁSZ

Hajdanában az volt a szokás, hogy a suszterinas legénnyé avatása ünneppel volt összekötve. A kádárnál hat évig, a kovácsnál hét évig, míg a komoly és nehéz szűrszabóságnál nyolc évig kellett inaskodni, amíg legény lehetett a gyerekből.

A legény letette a vizsgát, aztán elment vándorolni, világot látni.

A vándorló legények messzi országokba elvetődtek.

Nem egyszer megtörtént, hogy a debreceni csizmadialegény a tulipánok országát, Hollandiát is megjárta.

Látott, tanult, tapasztalt útközben. És egy-két évi vándorlás után, midőn hazatért városába, éppen olyan okos ember volt, mint akármelyik mester.

Fafutyi Palkó Eperjesen nyolc évig volt kovácsinas.

Azért tartott ennyi ideig a dolog, mert akkoriban a kovácsoknak kellett elvégezni a lakatosok munkáját, de még a fegyvercsináláshoz is érteni kellett.

Fafutyi Palkó megtanult mindent Zobrói uramnál, a híres eperjesi kovácsnál, akinél jobban lovat vasalni senki sem tudott azon a vidéken.

Legény lett Palkó. Vándorútra indult.

Az öreg Zobrói útravalónak ezt a tanácsot adta:

– Három helyen kell megfordulni az igazi kovácsnak. Az első Bécs városa, ahol a legjobb, legerősebb láncokat készítenek. A második utad Kölnbe legyen, ahol azokat a szekereket vasalják, amelyek három országon utaznak át és csak akkor kell letenni. De a zöld vadászt nem lehet keresni. Megtalál ő minden vándorlegényt.

Palkó megköszönte az útravalót és úgy nekiindult az országútnak, hogy estére már az eperjesi tornyokat sem látta a háta mögött.

Ment-mendegélt.

A szegény vándorló legénynek akkoriban szívesen adtak szállást, kivált a kovácsnak, mert mindenütt volt egy kis munka a ház körül. Ajtók, ablakok megereszkedtek, zárok elromlottak. Palkó, ügyes kézzel javította ki a beteg lakatokat, záratokat és sehol sem időzött tovább, mint egy napig.

Útközben találkozott mindenféle mesterségű vándorlegénnyel. A szűrszabók Lengyelországba mentek cifra munkát látni, a paszományosok Törökországba. Csak kováccsal nem találkozott.

Midőn Bécsbe érkezett, már tudta a kötelességét.

Első útja ahhoz a sarokhoz vezette, ahol a város közepén egy hatalmas cölöp volt a földbe ásva.

Minden vándorló legénynek kötelessége volt szeget verni a cölöpbe.

Palkó is bevverte a maga szögét a sok közé és a szegek formájáról megállapította, hogy micsodásak a szegek.

A magyar szegeket nyomban megismerte a formájukról. A német szeget is ismerte. Az aprófejű olasz szegek recézett fejükkel kiváltak a sorból.

Ezután Fafutyi Palkó körülnézett Bécs városában az ottani kovácsok között, megtanulta a láncsinálást, aztán tovább vándorolt.

Ment-mendegélt idegen tájékon, idegen országokban, emberek között, akiknek a nyelvet sem értette. Megmutatta a kalapácsát s az emberek munkát adtak neki. Mert igen rosszul vasalták arrafelé a lovakat, minduntalan patkolni kellett a patájukat.

Az eperjesi kovács aztán úgy megvasalta a német lovakat, hogy tán még mai napig se mozdult meg lábukon a patkó.

Köln városába érve hasonlóképpen beverte a szegét a vándorlók oszlopába, megtanulta a kocsikerékkel való bánásmódot.

Most már egy szege maradt.

Arról a szegről a zöld vadász rendelkezik.

Kérdőzködött útjában mindenfelé a zöld vadász után. De ezen a vidéken azt nem ismerték.

Csak egy öreg kovács tudott annyit mondani, hogy a zöld vadással akkoriban szok-
nak találkozni a magyar vándorló legények, midőn útjuk hazafelé visz.

Ott lakik a vadász valahol Buda környékén, ha igaz.

Fafutyi Palkó még ment egy darabig előre, de akkor útját állotta a tenger. Akár akart, akár nem: fordulni kellett, a vízen még a legügyesebb kovácslegény se tud járni.

Még egyszer végigment az országokon, amelyeket bejárt odáig. Kölnben, Bécsben már új szegeket talált a maga szöge mellett. Új vándorlók jártak itt azóta.

Már magyarul beszéltek az emberek körülötte, amikor egy este pihenőre tért a Duna mentén egy erdőben.

Nagy követ tett vánkosnak a feje alá és lehunyta a szemét. Éppen azt álmodta, hogy az eperjesi kovács asztalánál egy nagy tál pecsenyét falatozik, amikor valaki megrázta a vállát.

– Hé, legény, ébredj! – kiáltotta valaki.

Megdörzsölte a szemét.

A zöld vadász állott előtte.

Zöld ruhája, zöld süvege volt, a vállán fegyver, amint az erdőben vadászott.

– Miféle mesterséged van?

– Kovács vagyok, uram – felelt Palkó. – Ha volna valami kis munka a háznál, jó szóért meg szíves bánásmódot készségelem elvégezem.

– No ez derék dolog! – kiáltott fel a zöld vadász. – Már régen láttam kovácsot. A lakat-
jaim mind elromlottak. Gyere velem.

Az erdőből a hegytetőre vezette Palkót a vadász.

Egy fényes kastély állott a hegyen, de a kastély kapuja zárva volt.

– Elvesztettem a kulcsot a kapuhoz. Ki tudod-e nyitni a zárat?

Palkó nem felelt, csak elővette a szerszámjait.

Egyet, kettőt koppantott a kapura, már nyitva is volt.

– Ügyes gyerek vagy – mondta a zöld vadász. – De még nem vagyunk túl a bajon. Az éléskamra kulcsát is elvesztettem. Annak furfangosabb zára van, mint a kapunak, a sok pákosztos cseléd miatt. Éhes vagy?

– Az – felelt Palkó.

– Hát csak akkor lesz ennivalónk, ha a kamra lakatját kulcs nélkül felnyitod.

Fafutyi Palkó nekiállott a munkának. Furfangos lakat volt az, nehezen engedett, Palkó jól belefáradt, amíg megbirkózott a zárral. De csak kinyitotta az ajtót.

A kamra tele volt mindenféle ennivalóval, oldalassal, szalonnával, sonkával, kolbász-
szal.

– Együnk, öcsém – mondta a zöld vadász.

De tán még ki sem mondta a szót, amire Palkó már egy fél rőf kolbászt is elnyelt. Mert harmadik napja nem evett.

Jól lakott Palkó, hogy mozdulni is alig bírt, de a zöld vadász most adta fel a legcsábítóbb munkát.

– A pénzes ládám kulcsa is elveszett. Ha kinyitod a ládát, kapsz annyi tallért, amennyi a süvegedben elfér.

Nagyot ugrott erre Palkó. Hisz éppen az kellett neki legjobban. A messzi vándorlásban lerongyosodott. Mindjárt vehet ruhát. A szerszámjai is elkoptak. Vehet új szerszámot. Még valami ajándékot is vihet haza a gazdája kis lányának, akit gyerekkorában a bölcsőben ringatott.

– Hol az a láda? – kérdezte.

A zöld vadász a toronyba vezette a kovácsot.

Ott állott a mázsányi láda a fal mellett, kovácsoltvasból volt minden része. Akkora lakatok csüngtek rajta, mint egy gyermekfej.

– Most mutasd meg, hogy mit tudsz – mondta a zöld vadász és magára hagyta Palkót. Elment aludni.

Három napig aludt a zöld vadász, három napig dolgozott Palkó a ládán.

Ilyen nehéz munkája még nem volt életében. Mintha az ördögök szerkesztették volna azokat a lakatokat! Alig bírta kinyitni őket.

De harmadnapra levette az utolsó lakatot is.

– Vadász úr, nyitva a láda! – mondta a zöld vadásznak.

– Most már azt is látom, hogy nem csak ügyes, de becsületes ember is vagy, öcsém. Nem nyúltál magadtól a pénzhez. Hát csak töltsd meg tallérjaimmal nem csak a süveged, de a zsebed is – mondta a zöld vadász.

Boldogan, büszkén érkezett haza Eperjesre Fafutyi Palkó. Elmesélte a zöld vadász történetét. Öreg kovácsmester gazdája mosolyogva hallgatta.

– Tudod-e, Palkó fiam, hogy ki az a zöld vadász?

– Nem tudok én többet róla, mint azt, hogy az Isten áldja meg.

– A zöld vadász senki más – mondta az öreg kovács –, mint Mátyás, Magyarország királya. Ilyenformán szokta megjutalmazni az ügyes iparos legényeket.